

1 דִּינִיחֻשׁ תִּלְיָה – כדי שיכחיש וימעט את כוחו של האילן, שמרוב
2 שומנו הוא משיר את הפירות, אֶלָּא סוֹקְרוֹ בְּסִיקְרָא, אִמְאי מוֹתֵר,
3 הרי אין בו משום רפואה.
4 מתרצת הגמרא: הצביעה בסיקרא אינה נחוש שעל ידה יתרפא
5 האילן, אלא הוא סימן למי שרואהו שהוא משיר את פירותיו, ועושים
6 זאת בִּי הִיבִי דְלִיתְהוּיָהּ אִינְשֵׁי וְלִבְעֵי רְחֵמֵי עֵלְיָהּ – כדי שאנשים
7 יראוהו ויבקשו עליו רחמים שלא ישיר פירותיו.
8 הגמרא מביאה מקור לכך שראוי שרבים יבקשו רחמים על החולי:
9 בְּדִתְנִינָא, נאמר בתורה לגבי מצורע (ויקרא יג מה) וְיִמָּא טַמֵּא וְיָרָא,
10 מלמד שצריך המצורע להודיע לרבים את טומאתו, ולצעוק ולומר
11 טמא אני, וְרַבִּים מְבַקְשִׁים עָלָיו רְחֵמִים. מוסיפה הברייתא: וְכֵן כֹּל
12 מִי שְׂאִירֵע בּוֹ דָּבָר צַעַר או חולי, צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ לְרַבִּים את צערו,
13 וְרַבִּים מְבַקְשִׁים עָלָיו רְחֵמִים.
14 הגמרא מביאה עוד מנהג בדין זה: אֶמְר רַבִּינָא, בְּמֵאן תְּלִינָן בּוֹבְסָא
15 בְּדִיקְלָא – כמי אנו טוברים, שאנו מתייחס לתלות אשכול תמרים על
16 הדקל, וזהו סימן שדקל זה משיר פירותיו. בְּמֵאן, כִּי הָאֵי תְנָא
17 שבברייתא, יש להודיע צערו לרבים שיבקשו רחמים.

הדרן עלך בהמה המקשה

פרק המישי – אותו ואת בנו

18 נאמר בתורה (ויקרא כב כז) וְשׂוֹר או שֶׁה אתו וְאֵת בְּנֵוֹ לא תִשְׁחָטוּ בַיּוֹם
19 אֶחָד, ללמדנו שאסור לשחוט בהמה וולדה באותו יום. הפרק
20 שלפנינו מבאר את פרטי הדינים השייכים באיסור זה.
21 המשנה שלפנינו מבארת באיזה מקומות, זמנים וסוגי בהמות נוהג
22 איסור שחיטה של בהמה וולדה באותו יום: איסור 'אותו ואת בנו'
23 נוהג בין בארץ, בין בחוצה לארץ. בין בפני הבית – בזמן שבית
24 המקדש קיים, וְשָׂלָא בְּפָנֵי הַבַּיִת – וכן בזמן שאין בית המקדש קיים.
25 כמו כן, איסור זה נוהג בבהמות חולין וּבְמוֹקְדְשֵׁיין – בבהמות
26 שהוקדשו.

27 המשנה מבארת את האופנים בהם שייך איסור אותו ואת בנו
28 בבהמות חולין ובבהמות קדשים. מבררת המשנה: בִּיצֵר שייך איסור
29 זה בבהמות חולין וקדשים. מבארת המשנה: הַשׁוֹחֵט אוֹתוֹ וְאֵת בְּנֵוֹ
30 כשהם חולין, בחוץ – מחוץ לעזרה, שְׂנִינְהֶם בְּשָׂרִים – מותרים
31 באכילה, וְהִשְׁנִי – השוחט את הבהמה השניה, בין אם הוא שחט את
32 הבהמה הראשונה, ובין אם שחטה אדם אחר, סוֹפְגֵי אֵת הָאֲרָבָעִים,
33 משום אותו ואת בנו.

34 השוחט אותו ואת בנו כשהם קְדָשִׁים בחוץ, הַרְאֵשׁוֹן תֵּיב בְּרַת
35 משום ששחט קדשים מחוץ לעזרה. אבל השני אינו חייב כרת, משום
36 ששחט בהמה שאינה ראויה להקרב על גבי המזבח מחמת איסור
37 אותו ואת בנו (ופסולה מצד מחוסר זמן), וחוב כרת נאמר רק כאשר
38 שחט בחוץ קדשים שראויים להקרב על גבי המזבח. וְשְׂנִינְהֶם
39 פְּסוּלִים משום שנשחטו בחוץ, וְשְׂנִינְהֶם סוֹפְגֵי אֵת הָאֲרָבָעִים –
40 הראשון לוקה משום ששחט קדשים מחוץ לעזרה, והשני לוקה משום
41 אותו ואת בנו.

42 השוחט אותו ואת בנו כשהם חולין בְּפָנִים – בעזרה, שְׂנִינְהֶם פְּסוּלִין,
43 משום חולין שנשחטו בעזרה. וְהִשְׁנִי סוֹפְגֵי אֵת הָאֲרָבָעִים משום
44 אותו ואת בנו. אבל הראשון אינו לוקה, משום שאיסור שחיטת חולין
45 בעזרה הוא לאו הבא מכלל עשה, ואין לוקים עליו.

46 השוחט אותו ואת בנו כשהם קְדָשִׁים בְּפָנִים, הַרְאֵשׁוֹן בְּשָׂר, וְפִטוֹר
47 על שחיטתו, משום ששחט אותו כהלכתו. וְהִשְׁנִי סוֹפְגֵי אֵת
48 הָאֲרָבָעִים משום אותו ואת בנו, וְפִטוֹל, משום שנשחט כשהוא
49 מחוסר זמן.

50 ממשיכה המשנה ומבארת כיצד נוהג איסור זה בשתי בהמות, כאשר
51 אחת חולין והשניה קדשים: השוחט אותו ואת בנו חולין וְקְדָשִׁים
52 בחוץ, הַרְאֵשׁוֹן שהוא חולין, בְּשָׂר, וְפִטוֹר על שחיטתו, משום
53 ששחט אותו כהלכתו. וְהִשְׁנִי שהוא קדשים, סוֹפְגֵי אֵת הָאֲרָבָעִים
54 משום אותו ואת בנו. ואינו לוקה משום שחיטת קדשים בחוץ, שהרי

55 אינו ראוי להקרב על המזבח, וְפִטוֹל משום שנשחט בחוץ.
56 השוחט אותו ואת בנו קְדָשִׁים וְחוּלִין בחוץ, הַרְאֵשׁוֹן שהוא קדשים,
57 תֵּיב בְּרַת משום ששחט קדשים מחוץ לעזרה, וְפִטוֹל משום שנשחט
58 בחוץ. וְהִשְׁנִי שהוא חולין, בְּשָׂר, וְשְׂנִינְהֶם סוֹפְגֵי אֵת הָאֲרָבָעִים,
59 הראשון לוקה משום ששחט קדשים בחוץ, והשני לוקה משום אותו
60 ואת בנו.

61 השוחט אותו ואת בנו חולין וְקְדָשִׁים בְּפָנִים, שְׂנִינְהֶם פְּסוּלִין,
62 הראשון משום שחיטת חולין בעזרה, והשני משום שנשחט כשהוא
63 מחוסר זמן. וְהִשְׁנִי סוֹפְגֵי אֵת הָאֲרָבָעִים, משום אותו ואת בנו.
64 השוחט אותו ואת בנו קְדָשִׁים וְחוּלִין בְּפָנִים, הַרְאֵשׁוֹן שהוא קדשים,
65 בְּשָׂר, וְפִטוֹר על שחיטתו, משום ששחט אותו כהלכתו. וְהִשְׁנִי סוֹפְגֵי
66 אֵת הָאֲרָבָעִים משום אותו ואת בנו, וְפִטוֹל, משום שחיטת חולין
67 בעזרה.

68 המשנה מבארת כיצד שייך איסור זה בבהמות השוות בקדושתן,
69 כאשר אחת נשחטה בפנים ואחת מחוץ בחוץ: השוחט אותו ואת בנו
70 כשהם חולין בחוץ ובפנים, הַרְאֵשׁוֹן שנשחט בחוץ בְּשָׂר, וְפִטוֹר,
71 משום ששחט אותו כהלכתו. וְהִשְׁנִי סוֹפְגֵי אֵת הָאֲרָבָעִים משום אותו
72 ואת בנו, וְפִטוֹל, משום שחיטת חולין בעזרה.

73 השוחט אותו ואת בנו כשהם קְדָשִׁים בחוץ ובפנים, הַרְאֵשׁוֹן ששחט
74 בחוץ, תֵּיב בְּרַת, משום ששחט קדשים מחוץ לעזרה, וְשְׂנִינְהֶם
75 סוֹפְגֵי אֵת הָאֲרָבָעִים, הראשון משום ששחט קדשים מחוץ לעזרה,
76 והשני משום אותו ואת בנו, וְשְׂנִינְהֶם פְּסוּלִים, הראשון משום שחיטת
77 קדשים מחוץ לעזרה, והשני משום שנשחט כשהוא מחוסר זמן.
78 השוחט אותו ואת בנו כשהם חולין בְּפָנִים ובחוץ, הַרְאֵשׁוֹן שנשחט
79 בפנים, פְּסוּל, משום שחיטת חולין בעזרה, וְפִטוֹר משום שלא לוקים
80 על איסור זה. וְהִשְׁנִי סוֹפְגֵי אֵת הָאֲרָבָעִים, משום אותו ואת בנו,
81 וְבְשָׂר.

82 השוחט אותו ואת בנו כשהם קְדָשִׁים בְּפָנִים ובחוץ, הַרְאֵשׁוֹן
83 שנשחט בפנים, בְּשָׂר, וְפִטוֹר משום ששחט אותו כהלכתו. וְהִשְׁנִי
84 סוֹפְגֵי אֵת הָאֲרָבָעִים, משום אותו ואת בנו, וְפִטוֹל משום שנשחט
85 בחוץ.

גמרא

86 שנינו במשנה שאיסור אותו ואת בנו נוהג גם בבהמות קדשים.
87 מבארת הגמרא מניין נלמד דין זה: תַּנּוּ רַבְּנֵי בְּרִייתָא, מִנֵּין לְאִיסוֹר
88 אוֹתוֹ וְאֵת בְּנֵוֹ שְׂנוּהַג גַּם בְּמוֹקְדְשֵׁיין. תְּלַמּוֹד לּוֹמַר, נאמר לגבי
89 קדשים (ויקרא כב כז) 'שׂוֹר אוֹ כֶּשֶׁב אוֹ עֹז כִּי יוֹלַד, וְכַתִּיב בְּתַרְיִיה –
90 ובפסוק הסמוך לו (שם כח) נאמר, 'שׂוֹר אוֹ שֶׁה אוֹתוֹ וְאֵת בְּנֵוֹ לא
91 תִשְׁחָטוּ בַיּוֹם אֶחָד, וממה שמכחו את איסור אותו ואת בנו לפסוק
92 העוסק בענין קדשים, הרי זה לִימַד עַל אוֹתוֹ וְאֵת בְּנֵוֹ שְׂנוּהַג גַּם
93 בְּמוֹקְדְשֵׁיין.

94 הגמרא דנה בדרשה המובאת בברייתא. שואלת הגמרא: וְאִימָא
95 בְּמוֹקְדְשֵׁיין אֵין, בְּחוּלִין לא – שמא נאמר שאיסור אותו ואת בנו נוהג
96 רק בקדשים ולא בחולין, שהרי נשנה בסמיכות לפסוק העוסק בענין
97 קדשים. משיבה הגמרא: מכיון שנאמר לגבי אותו ואת בנו 'שׂוֹר', על
98 אף שכבר נכתב 'שׂוֹר' בפסוק הקודם, לגבי קדשים, הרי זה הַפְּסִיק
99 הַעֲנִין, ללמדנו שאין זה המשך הפסוק הקודם המדבר בענין קדשים.

100 שואלת הגמרא: אם כן וְאִימָא בְּחוּלִין אֵין, בְּמוֹקְדְשֵׁיין לא – שמא
101 נאמר שאיסור אותו ואת בנו נוהג רק בבהמות חולין ולא בבהמות
102 קדשים. משיבה הגמרא: בְּתֵיב – נאמר בתחילת הפסוק לגבי אותו
103 ואת בנו 'שׂוֹר', והי'וֹ של 'ושׂוֹר' מוֹסְרָהּ עַל עֲנֵין רְאֵשׁוֹן, ללמדנו
104 שאיסור אותו ואת בנו נאמר לגבי קדשים. ומכיון שנאמר בו 'שׂוֹר',
105 ומשמע שהאיסור נאמר לגבי חולין, ונאמר בו 'שׂוֹר', ומשמע
106 שהאיסור נאמר לגבי קדשים, יש לומר שאיסור אותו ואת בנו נוהג
107 בין בחולין ובין בקדשים.

108 הגמרא מקשה על מה ששנינו שאיסור אותו ואת בנו נוהג בקדשים.
109 מקשה הגמרא: אֵי – אם כן שנוהג גם בקדשים, יש לומר מַה קְדָשִׁים
110 בְּלֵאִים לא – כשם שאסור להקריב על גבי המזבח, בהמת כלאים,
111

המשך ביאור למס' חולין ליום שני עמ' א

1 כגון רחל שהיא ממין הכבשים, שילדה מתיש שהוא ממין העיזים,
2 אף לגבי איסור אותו ואת בנו, כלאים לא, אלקמה תניא - ומדוע
3 שנינו בברייתא שאיסור אותו ואת בנו נהג גם בבהמת כלאים
4 משני מיני בהמות, וכו' - הבא מבהמה וחיה.

5 מכיון שהזכירה הגמרא את הברייתא שאיסור אותו ואת בנו נהג גם
6 בבהמת כלאים, מקשה הגמרא על דין זה: ועוד יש להקשות, מדוע
7 אומרת הברייתא שאיסור זה נהג גם בבהמת כלאים, הרי ישור או
8 שה' כתיב לגבי אותו ואת בנו, ואמר רבא,

59 אחד מהם, עד שִׁפְרוּט לָךְ הַתְּנוּב – שתכתוב התורה בפירוש
 60 'הַדְּרו', ורק אז יש לומר שהכוונה היא שצריך לקלל את שניהם יחד.
 61 מכיון שהזכירה הגמרא שנחלקו חכמים וחנניה האם דורשים 'אותו'
 62 או לא, מבררת הגמרא לגבי איזה ענין נחלקו. מבררת הגמרא: מֵאֵי
 63 הַנְּנִיחַ וּמֵאֵי רִבְנָן – לגבי איזה ענין נחלקו חנניה וחכמים האם
 64 דורשים תיבת 'אותו' או לא.
 65 מבארת הגמרא: דִּתְנִינָא בברייתא, איסור אותו ואת בנו נזהג
 66 בַּנְּקֻבוֹת – כאשר שחט אם ובנה או בתו, וְאִינוּ נִזְהָג בַּזְּכָרִים –
 67 כאשר שחט אב ובנו או בתו, משום שאין חוששים לזרע האב, ואין
 68 הולד מתייחס אחרי אביו. אלו דברי חכמים. והנניח אִמֵּר איסור זה
 69 נִזְהָג בֵּין זְכָרִים וּבֵין בְּנֵינָבוֹת – בין כאשר שחט את האם ובין כאשר
 70 שחט את האב, משום שחוששים לזרע האב, והולד מתייחס אחריו.
 71 מבררת הגמרא: מֵאֵי מַעֲמָא דִּרְבָּנָן הסוברים שאיסור זה אינו נזהג
 72 כאשר שחט אב ובנו. משיבה הגמרא: משום דִּתְנִינָא בברייתא, יָכוֹל
 73 הייתי לומר שיהא אותו ואת בנו נזהג בֵּין זְכָרִים וּבֵין בְּנֵינָבוֹת –
 74 בין כאשר שחט את האב ובין כאשר שחט את האם. דוחה הברייתא:
 75 וְדִין הוּא – יש ללמוד בבנין אב משילוח הקן שאין הדין כן, שכן תִּיב
 76 בָּאָן – באותו ואת בנו שלא לשחטם ביום אחד, וְהִיִּיב בָּאָם עַל
 77 הַבָּנִים – לגבי שילוח הקן, שלא יקח את האם עם הבנים. ויש ללמוד
 78 מֵהַ פְּשָׁתִּיב בָּאָם עַל הַבָּנִים, היינו דווקא בַּנְּקֻבוֹת וְלֹא בַּזְּכָרִים –
 79 רק כאשר לקח את האם והבנים, אך אם לקח את האב והבנים, פטור. אֵף
 80 בַּשְּׁחִיב בָּאָן, באותו ואת בנו, היינו דווקא בַּנְּקֻבוֹת וְלֹא בַּזְּכָרִים –
 81 כששחט את האם ולא כאשר שחט את האב.
 82 שואלת הברייתא: לֹא – אין ללמוד איסור אותו ואת בנו משילוח
 83 הקן, שאם אִמְרַתְּ בָּאָם עַל הַבָּנִים שנוהג רק באם ולא באב, היינו
 84 דווקא שם שאיסורו קל, שָׁכַן לֹא עֲשָׂה בָּהּ הכתוב מְזוּמָן בְּשֵׁאִינוּ
 85 מְזוּמָן – שהרי דין זה שייך רק כאשר מצא קן בדרך מקרה, אך בקן
 86 שמוזמן לפניו, כגון קן של עוף הגדל אצלו, פטור משילוח, האם
 87 תֵּאמַר שהוא הדין אף בְּאֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ שאיסורו חמור יותר, שָׁכַן
 88 עֲשָׂה בּוֹ הכתוב מְזוּמָן בְּשֵׁאִינוּ מְזוּמָן – באיסור זה אין הברל בין
 89 בהמות שהגיעו אליו דרך מקרה לבין בהמות שמוזמנות לפניו, כגון
 90 בהמת שלו, ואם כן יש לומר שנוהג בין באם ובין באב. משיבה
 91 הברייתא: תִּלְמִד לִזְמַר 'אותו' בלשון יחיד, שאיסור זה נזהג רק
 92 בְּאֶחָד וְלֹא בְּשְׁנַיִם, דהיינו או באב או באם. וְאִתְּרַת שְׁחַלְקַת הַתְּנוּב
 93 שהאיסור נזהג רק באחד מהם, זְכָרִית לְדִין – אני רשאי ללמוד
 94 באיזה מהם נאמר האיסור, על ידי בנין אב משילוח הקן, שכן תִּיב
 95 בָּאָן, באותו ואת בנו, וְהִיִּיב בָּאָם עַל הַבָּנִים, ויש ללמוד, מֵהַ
 96 בַּשְּׁחִיב בָּאָם עַל הַבָּנִים, היינו דווקא בַּנְּקֻבוֹת וְלֹא בַּזְּכָרִים –
 97 כשלקח את האם והבנים, ולא כשלקח את האב והבנים, אֵף בַּשְּׁחִיב
 98 בָּאָן, היינו דווקא בַּנְּקֻבוֹת וְלֹא בַּזְּכָרִים – כששחט את האם ולא את
 99 האב.
 100 הברייתא מביאה טעם אחר בדברי חכמים. מוסיפה הברייתא: וְאִם
 101 נִפְשָׁךְ לִזְמַר – ואם תרצה להשיב ולדחות לימוד זה, יש לומר טעם
 102 אחד בדברי חכמים הסוברים שאיסור אותו ואת בנו אינו נזהג כאשר
 103 שחט את האב, משום שנאמר 'אותו ואת בנו', משמע שמדובר על
 104 מי שנראה לו כבן, כלומר מִי שֶׁבְּנֵי בְּרוּךְ אַחֲרָיו – דבוק אליו ורגיל
 105 תמיד ללכת אחריו, והיינו האם, משום שהולד רגיל ללכת אחר אמו,
 106 וְיָצָא זָכָר – למעט האב, שֵׁאִין בְּנֵי בְּרוּךְ אַחֲרָיו – שאין הולד רגיל
 107 ללכת אחריו.
 108 הברייתא הזכירה שאפשר להשיב ולדחות את הלימוד משילוח הקן,
 109 מבררת הגמרא באיזה אופן אפשר לדחות את הלימוד: מֵהַ אִם
 110 נִפְשָׁךְ לִזְמַר – איזו תשובה אפשר להשיב ולדחות את הלימוד
 111 משילוח הקן. משיבה הגמרא: הכוונה היא, וְכִי תֵּימָא שמה שנאמר
 112 'אותו' זָכָר מִשְׁמַעַי, ואם כן יש לומר שאיסור זה ינהג רק אם שחט
 113 את האב ולא את האם, ולא נלמד משילוח הקן שנוהג רק באם, מכל
 114 מקום יש ללמוד את הטעם לדברי חכמים ממקום אחר, הֲרֵי הוּא
 115 אִמֵּר 'בְּנוֹ', משמע שמדובר על מִי שֶׁבְּנֵי בְּרוּךְ אַחֲרָיו, דהיינו האם,
 116 וְיָצָא זָכָר – למעט האב, שֵׁאִין בְּנֵי בְּרוּךְ אַחֲרָיו.

1 זָה – הפסוק האמור לגבי הבהמות המתורות לאכילה, 'זאת הבהמה
 2 אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ, שֹׂר, שֶׁהַ כְּשִׁבִים וְשֶׁהַ עֵזִים' (דברים יד ד) בְּנֵה אֵב –
 3 מלמדנו יסוד, שְׁכַל מְקוֹם שְׁנֵאמַר בתורה 'שֶׁהַ, אִינוּ בֹא אֵלָא
 4 לְהוֹצִיא – למעט אֵת הַכְּלָאִים, שהרי היה לתורה לכתוב 'שה
 5 כשבים ועזים, וממה שכתבה' שה כשבים ושה עזים' משמע שאינו
 6 נקרא שה אלא אם כן אביו ואמו מאותו מין, כגון ששניהם עזים או
 7 שניהם כשבים, אבל כאשר אינם מאותו מין, כגון שאביו עז ואמו
 8 שה, והיינו בהמת כלאים, אינו נקרא שה. ואם כן גם לגבי איסור אותו
 9 ואת בנו שנאמר בו 'שה', יש למעט כלאים.
 10 מתרצת הגמרא: אִמֵּר קְרָא לְגַבֵּי אֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ, 'שור או' שה, ולא
 11 'שור ושה', מילת 'או' באה לְרַבּוֹת אֵת הַכְּלָאִים. ואם כן מיושבות
 12 שתי הקושיות שהקשתה הגמרא, משום שיש ריבוי מיוחד המלמדנו
 13 שאיסור אותו ואת בנו נזהג גם בכלאים.
 14 הגמרא דנה בריבוי זה האמור באותו ואת בנו. מקשה הגמרא: כיצד
 15 אפשר לרבות כלאים מ'או', הֵאֵי 'או' מִיִּפְעֵי לִיה – והרי מילת 'או'
 16 שב'שור או שה' נצרכת כדי לְחַלֵּק את האיסור, וללמדנו שחייבים
 17 אף כאשר שוחט רק אחד מהם ובנו, דְּשַׁלְקָא דְעֵתְךָ אִמֵּינָא – שהיה
 18 עולה בדעתך שַׁעַד דְּשִׁחִיתִי ביום אחד גם שֹׂר וְכֵן וגם שֶׁהַ וְכֵן,
 19 לֹא מִיִּחְיִיב משום אותו ואת בנו, קָא מִשְׁמַע לָן – לכן הוצרכה
 20 התורה לכתוב 'או', כדי לְחַלֵּק את האיסור ולומר שחייב גם כאשר
 21 שוחט רק שור ובנו או רק שה ובנו.
 22 מתרצת הגמרא: דין זה אינו נלמד מ'או', אלא מ'בְּנֵינָא נִפְקָא – נלמד
 23 ממה שנאמר 'ובנו' בלשון יחיד, משמע שגם כאשר שחט רק בנו של
 24 אחד מהם, חייב.
 25 שבה הגמרא ומקשה: כיצד אפשר לרבות כלאים מ'או', והרי אִתְּרֵי
 26 מִיִּפְעֵי לִיה – עדיין הוא נצרך לְבְרִיתְנָא בברייתא, אִילוּ הִיד נֵאמַר
 27 'שֹׂר וְשֶׁהַ וְכֵן, הִיִּיתִי אִמֵּר שאינו חייב משום אותו ואת בנו עד
 28 שִׁשְׁחִיבוּ גם שֹׂר וגם שֶׁהַ, וְכֵן של אחד מהם ביום אחד, תִּלְמִד
 29 לִזְמַר, 'שֹׂר או' שֶׁהַ אֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ, שחייב גם כאשר שחט רק שור
 30 ובנו או שה ובנו. מדייקת הגמרא: מֵאֵי לֹא מ'או' נִפְקָא לִיה – האם
 31 אין הברייתא לומדת דין זה ממה שנאמר 'או'. ואם כן קשה כיצד
 32 אפשר לרבות כלאים מ'או', הרי הוא נצרך לדרשה זו.
 33 מתרצת הגמרא: לֹא – אין הברייתא לומדת דין זה מ'או', אלא ממה
 34 שנאמר 'אֹתוֹ ואת בנו' בלשון יחיד, משמע שחייב גם כאשר שוחט
 35 רק בנו של אחד מהם. ואם כן 'או' מיותר, וניתן לרבות ממנו כלאים.
 36 מקשה הגמרא: הִנֵּיחָא לְרַבָּנָן דְּמִיתֵיר לְהוּ 'אותו' – לפי חכמים
 37 הסוברים ש'אותו' מיותר, ולכן אפשר ללמוד ממנו שחייב גם כאשר
 38 שוחט רק בנו של אחד מהם. אֵלָא לְהַנְנִיחַ דְלֹא מִיתֵיר לִיה 'אותו'
 39 משום שנצרך לדרשה אחרת, לְחַלֵּק מֵנָא לִיה – מנין לומדים
 40 שאיסור אותו ואת בנו נזהג גם כאשר שוחט רק בנו של אחד מהם.
 41 מתרצת הגמרא: חנניה סובר שכדי לְחַלֵּק ולומר שכוננת הפסוק
 42 לחייב גם כאשר שוחט רק בנו של אחד מהם, לֹא צְרִיךְ אִבֵּי – פסוק
 43 מיוחד כדי לדרוש כן. משום דְּסָבַר לֵה פְּרִי יוֹנְתָן הסובר שבכל
 44 מקום שנכתבו בפסוק שני דברים ולא נאמר ביניהם 'או', משמעות
 45 הפסוק היא כאילו נכתב 'או', והכוונה היא או זה או זה.
 46 הגמרא מביאה את הברייתא שהובאה בה דעת רבי יונתן: דִּתְנִינָא
 47 בברייתא, נאמר בתורה (ויקרא כ ט) לגבי מקלל אביו ואמו, 'אִישׁ אֲשֶׁר
 48 יְקַלֵּל אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ מוֹת יוּמָת'. ובפשטות מכיון שנאמר 'זאת
 49 אמו' עם ואי' החיבור, אִין לִי לחייבו אֵלָא כאשר קילל את אָבִיו
 50 וְאִמּוֹ יחד, אבל אם קילל את אָבִיו שְׁלֹא אִמּוֹ – ולא קילל את אמו,
 51 וְכֵן אם קילל את אִמּוֹ שְׁלֹא אָבִיו – ולא קילל את אביו, מִנָּה שחייב.
 52 תִּלְמִד לִזְמַר בסוים הפסוק 'אָבִיו וְאִמּוֹ קָלַל', כאן נכתבה קללה
 53 בסמיכות לאמו, ובתחילת הפסוק 'אִישׁ אֲשֶׁר יְקַלֵּל אֶת אָבִיו' נכתבה
 54 קללה סמוך לאביו, להשמיענו שבין אם רק את אָבִיו קָלַל, ובין אם
 55 רק את אִמּוֹ קָלַל, חייב, דְּבָרֵי רַבִּי יִאֲשִׁית. רַבִּי יוֹנְתָן אִמֵּר, גם
 56 כשנאמר 'את אביו ואת אמו', מִשְׁמַע שחייב אם קילל את שְׁנֵיהֶם
 57 בְּאֶחָד, וּמִשְׁמַע גם שחייב אם קילל כל אֶחָד מהם בְּפָנֵי עַצְמוֹ. ואף
 58 שנאמר 'זאת אמו' עם ואי' החיבור, הכוונה היא גם שקילל רק את